

ЦІЛІ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ БАЗИ ПІДПРИЄМСТВА

Висвітлено питання необхідності та доцільності розвитку техніко-технологічної бази підприємств. Зазначено основні етапи процесу економічного управління технічним розвитком підприємства. Окреслено тенденції розвитку техніко-технологічної бази підприємств та основні підходи до підвищення і вдосконалення техніко-технологічної бази виробництва.

Постановка проблеми. В умовах трансформації економічних відносин однією з головних проблем, яка стоїть перед економікою України, є стимулювання і підтримка вітчизняного товаровиробника. Адже тільки власне виробництво найбільшою мірою сприяє розвитку економічної системи. Особливо актуальною і найбільш взаємопов'язаною з виробництвом в Україні є проблема техніко-технологічного розвитку підприємств.

Техніко-технологічна база кількісно та якісно відрізняється від основних виробничих фондів підприємства. До складу техніко-технологічної бази входять лише ті види знарядь і засобів праці, які беруть безпосередню участь у реалізації виробничих технологій. Це дає змогу: по-перше, виокремлювати особливі сукупні характеристики, що впливають з об'єктивно необхідного техніко-технологічного розвитку виробництва; по-друге, виявити взаємозв'язки, пріоритети, чинники і способи оновлення та підвищення ефективності системного функціонування технологічних процесів і відповідної виробничої техніки.

Потенційна виробнича спроможність підприємства, мірилом якої є його виробнича потужність, вирішальним чином залежить від наявної у нього техніко-технологічної бази. Таким чином, практична значущість вказаних проблем у розвитку виробництва і зумовлює актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу дослідження становлять сучасні теорії економічного розвитку підприємства. Соціально-економічні, організаційно-управлінські проблеми організації техніко-технологічної бази виробничого підприємства, питання інформаційного забезпечення їх проходження відображено у публікаціях І.М. Бойчика, Т.М. Литвиненка, М.П. Нахаби, С. Покропивного, Ю.С. Цал-Цалка, А.В. Шегди, Г.М. Тарасюк та ряду інших авторів. Це зумовлює можливість глибокого та всебічного аналізу функціонування та розвитку техніко-технологічної бази виробництва.

Мета дослідження – проаналізувати ефективності функціонування техніко-технологічної бази виробництва та обґрунтувати напрями її розвитку відповідно до сучасних умов господарювання та з врахуванням проведеного аналізу.

Метою дослідження зумовлено виконання таких завдань: дати загальну характеристика техніко-технологічної бази виробництва; дослідити проблеми управління технічним розвитком підприємства; окреслити розвиток техніко-технологічної бази виробництва шляхом впровадження інноваційних процесів на підприємстві; зробити висновки.

Основні результати дослідження. Техніко-технологічна база (ТТБ) підприємства – системна сукупність найбільш активних елементів виробництва, яка визначає технологічний спосіб одержання продукції, здійснюваний за допомогою машинної техніки, різноманітних транспортних, передавальних, діагностичних та інформаційних засобів, організованих у технологічні системи виробничих підрозділів і підприємства загалом [3, с. 459].

ТТБ кількісно та якісно відрізняється від основних виробничих фондів підприємства. До складу технічної компоненти бази входять лише ті види знарядь і засобів праці, які беруть безпосередню участь у реалізації виробничих технологій.

Досягнення високої ефективності промислового виробництва можливе тільки на основі систематичного технічного прогресу, який сприяє підвищенню продуктивності праці, зниженню собівартості продукції, підвищенню рентабельності виробництва. В умовах ринкових відносин перебудова промислового виробництва і оновлення його техніко-технологічної бази має важливе значення: вона сприяє оновленню виробництва продукції, підвищенню її якості та конкурентоспроможності.

На сучасному етапі трансформації суспільного виробництва об'єктивно наявні відповідні тенденції поступального розвитку техніко-технологічної бази підприємств виробничої сфери. Визначальними з них є:

- 1) підвищення наукомісткості засобів праці, рівня фундаментальності втілюваних у них знань;
- 2) зростання масштабів і розширення спектра застосування сучасного мікроелектронного устаткування;
- 3) перетворення засобів праці на технічну цілісність більш високого порядку;
- 4) трансформація техніко-технологічних засобів у дедалі більш універсальні системи;
- 5) поглиблення інтеграції окремих елементів техніко-технологічної бази та організаційно-управлінських компонентів виробництва;
- 6) зростання ступеня автоматизації техніки й технічних систем, поступовий перехід до гнучкої автоматизації виробництва, зумовленої його кількісним урізноманітненням і зменшенням серійності [3, с. 461-462].

Ці тенденції якісної зміни техніко-технологічної бази виробництва визначають ті основні вимоги, які треба враховувати під час формування технічного базису підприємств та обґрунтування стратегії його оновлення, зокрема, переваги в вираші часу, якісні показники, інформаційне забезпечення, переважний тип автоматизації, система управління, пріоритетні галузі тощо.

Фундаментальною базою технічного розвитку будь-якого підприємства стають усі пріоритетні напрями науково-технічного прогресу. Технічний розвиток відображає процес формування та вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства, що має бути постійно зорієнтованим на остаточні результати його виробничо-господарської, комерційної чи іншої діяльності.

З огляду на визначальний вплив на результати господарської діяльності технічного розвитку, а також у зв'язку з його багатоспрямованістю і великою складністю важливе практичне значення має постійно здійснювана та збалан-

сована за всіма елементами система економічного управління цим процесом на підприємстві (рис.).

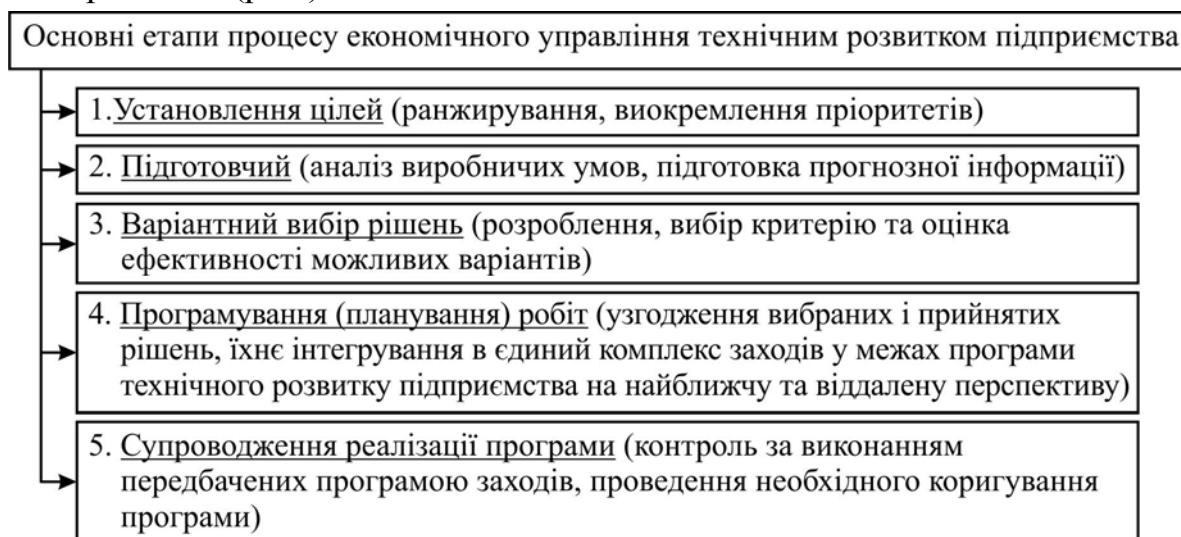

Рис. Основні етапи процесу економічного управління технічним розвитком підприємства

Цілі та пріоритети технічного розвитку треба визначати згідно із загальною стратегією підприємства на тому чи тому етапі його функціонування. Конкретні стратегічні напрямки технічного розвитку підприємства можуть бути зв'язані з вирішенням проблем:

- кардинального підвищення якості виготовленої продукції, забезпечення її конкурентоспроможності на світовому й вітчизняному ринках;
- розроблення й широкого впровадження ресурсозберігаючих (передовсім енергоощадних) технологій;
- скорочення до максимально можливого рівня затрат ручної праці, поліпшення її умов і безпеки;
- здійснення всебічної екологізації виробництва згідно із сучасними вимогами до охорони навколишнього середовища тощо [6, с. 232].

У кожній галузі виробництва є власний підхід до підвищення і вдосконалення техніко-технологічної бази виробництва, але є певні групи її складників, які можуть бути узагальненими для всіх галузей національної економіки. До них можна зараховувати:

- 1) науково-дослідну роботу з розроблення нових виробів;
- 2) підвищення рівня механізації і автоматизації основних виробничих процесів;
- 3) впровадження прогресивних технологічних процесів;
- 4) механізацію важких і трудомістких робіт;
- 5) механізацію управлінської та інженерної праці;
- 6) модернізацію обладнання;
- 7) розвиток спеціалізації і кооперування;
- 8) удосконалення виробничої системи управління, організації праці і виробництва;
- 9) поліпшення якості, надійності й довговічності продукції;
- 10) впровадження високопродуктивних інструментів, пристосувань та інших засобів, що сприяють удосконаленню виробництва;
- 11) впровадження енергоощадних технологій;

- 12) поліпшення умов праці та техніки безпеки;
- 13) ефективне використання виробничих фондів підприємства і підвищення рентабельності виробництва;
- 14) удосконалення планування, обліку й аналізу виробництва.

Розвиток техніко-технологічної бази виробництва, який за належних умов господарювання має супроводжуватися систематичним її оновленням, потребує значних інвестиційних ресурсів. Проте сучасний етап господарювання для переважної більшості його суб'єктів позначено стрімким спадом або цілковитим припиненням інвестування виробництва (діяльності) за рахунок власних коштів. Ось чому в разі тимчасового браку чи нестачі власних інвестицій сучасних засобів праці підприємства та організації досить часто використовують для оновлення й розвитку своєї технічної бази такий поширений у світі метод фінансування, як лізинг (оренда на тривалий термін рухомого й нерухомого майна)

Висновок. Розвиток техніко-технологічної бази підприємства – це процес удосконалення техніки та технології виробництва продукції, а також професійних можливостей кадрів з метою інтенсифікації виробництва, підвищення його ефективності й якості продукції. Цілі та пріоритети технічного розвитку треба визначати згідно із загальною стратегією підприємства на тому чи тому етапі його функціонування. Так, для одних підприємств пріоритетним напрямом може бути перехід на ресурсощадні технології, для інших – увагу може бути зосереджено на скороченні ручної праці. Варіантний вибір рішень з технічного розвитку припускає розгляд можливих варіантів, оцінювання їх реальної ефективності й розроблення на цій основі взаємопов'язаного комплексу заходів. Важливо наголосити, що під час оцінювання ефективності необхідно враховувати не тільки локальний ефект, в окремому підрозділі, але й вплив рішень, які приймають на остаточні результати виробництва.

Література

1. **Бойчик І.М.** Економіка підприємства : навч. посібн. / І.М. Бойчик. – Вид. 2-ге, [перероб. і доп.]. – К. : Вид-во "Атіка", 2007. – 528 с.
2. **Жук А.В.** Економіка підприємства : консп. лекцій / А.В. Жук. – Розд. 2: Технічна база організація і планування виробництва. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2007. – 80 с.
3. **Економіка підприємства** : підручник / М.Г. Грецин, В.М. Колот, О.Г. Мендрул та ін. / за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко. – Вид. 4-те, [перероб. і доп.]. – К. : Вид-во КНЕУ, 2009. – 816, [8] с.
4. **Економіка підприємства** : навч. посібн. / А.В. Шегда, Т.М. Литвиненко, М.П. Нахаба та ін. / за ред. А.В. Шегди. – Вид. 2-ге, [стер.]. – К. : Вид-во "Знання-Прес", 2002. – 335 с.
5. **Економіка підприємства** : підручник / за ред. акад. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, [перероб. і доп.]. – К. : Вид-во КНЕУ, 2001. – 528 с.
6. **Економіка інноваційного підприємства** : навч. посібн. / О.Є. Кузьмін... [та ін.] – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2009. – 456 с.

Городня Т.А., Наумова О.К. Цели и приоритеты развития технико-технологической базы предприятия

Отражен вопрос необходимости и целесообразности развития технико-технологической базы предприятий. Отмечены основные этапы процесса экономического управления техническим развитием предприятия. Очерчены тенденции развития технико-технологической базы предприятий и основные подходы к повышению и совершенствованию технико-технологической базы производства.

Gorodnya T.A., Naumova O.K. Purpose and priorities of development tekhniko-technological bases of enterprise

In the article the question of necessity and expedience of development is reflected technical and technological bases of enterprises. The basic stages of process of economic management technical development of enterprise are marked. Progress trends are outlined technical and technological bases of enterprises and basic question to the increase and perfection technical and technological bases of production.

УДК 331.101.262:314

Доц. С.С. Гринкевич, канд. екон. наук;
магістр І.С. Постна – Львівська КА

**ВПЛИВ МІГРАЦІЇ НА РОЗВИТОК ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Розкрито сутність трудового потенціалу, проаналізовано вплив міграції на його розвиток в умовах євроінтеграційних процесів. Для забезпечення ефективного розвитку трудового потенціалу України в умовах євроінтеграційних процесів потрібно ліквідувати причини зовнішньої еміграції.

Постановка проблеми. Вимоги сучасного розвитку України та прагнення бути учасником євроінтеграційних процесів потребують вирішення питань підвищення рівня вдосконалення реалізації соціально-трудових прав і гарантій, соціальної захищеності працівників, удосконалення соціально-трудових відносин та ліквідації "тіньових" відносин у трудовій сфері, соціально-трудового законодавства відповідно до національних потреб та міжнародних вимог, забезпечення розвитку соціального партнерства, міграційних процесів, трудової, підприємницької та інноваційної активності, розвиненості спроможності особистості до самозахисту. Але реальний стан розвитку трудового потенціалу, порівняно з європейськими стандартами, доволі несприятливий і потребує докладного вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексні дослідження проблем розвитку трудового потенціалу здійснили такі вітчизняні вчені, як: О. Бородін, Є. Вернигора, М. Долішній, І. Завадський, М. Кім, Н. Лук'янченко, А. Мазур, В. Никифорова, І. Олійник, Є. Панченко, В. Петюх, І. Степаненко, Ф. Хміль, Л. Шаульська, Г. Щокін та інші науковці. Вагомий внесок у дослідження розвитку трудового потенціалу зробили і російські дослідники: Н. Беляцький, В. Веснін, В. Дубінін, Є. Жариков, В. Задоркін, П. Керженцев, А. Кібанов, А. Омаров, В. Травін, В. Шаховий, В. Шуванов та ін.

Постановка завдання. На основі статистичних даних зайнятості та міграції проаналізувати стан і рівень розвитку трудового потенціалу в умовах євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Трудовий потенціал є складним та багатоструктурним соціально-економічним утворенням. Трудовий потенціал – це сукупна чисельність громадян працездатного віку, які за певних ознак (стан здоров'я, психофізіологічні особливості, освітній, фаховий та інтелектуальний рівні, соціально-етнічний менталітет) здатні та мають намір провадити трудову діяльність [1]. Трудовий потенціал визначається як сукупність зайнятого